

viering 'Maria Magdalena, een spirituele vrouw voor alle tijden'

Kristin Vanschoubroek en Paul Van Egghen

11 februari 2007

De tijd is rijp om Maria Magdalena in ons hart te ontvangen. Ze is door de kerk en door de geschiedenis gedurende lange tijd uit het hart geweerd. Daardoor konden vele aspecten van liefde zich niet openbaren. Of misschien is het omgekeerd en ontdekken wij nu pas dat geloven een taal van het hart is en niet louter van het verstand en kunnen we daardoor openstaan voor wat Maria Magdalena ons te zeggen heeft.

Laten wij ons innerlijk openen en met de verwelcoming van Maria Magdalena de verloren gegane aspecten van onze ziel proberen te ontdekken en ruimte te geven.

Ik wil graag vertellen hoe ik Maria Magdalena doorheen mijn leven heb ervaren.

Toen ik als kind, in de godsdienstlessen en in de kerk, voor het eerst over haar hoorde spreken, werd zij voorgesteld als een zondares. Ze was een vrouw die zich door de liefde en vooral door de vergeving van Jezus had bekeerd en één van zijn volgelingen werd. In het verhaal van Jezus en Maria Magdalena stond Jezus centraal. Zijn hart, zijn liefde, was zo groot dat hij vergiffenis kon schenken aan wie zwaar gezondigd had, zelfs aan zo'n slechte vrouw.

Jezus stond boven, Maria Magdalena beneden.

Toen ik als volwassene de bijbel bestudeerde, las ik dat Maria Magdalena – samen met Maria, de moeder van Jezus, en met Johannes, de leerling van wie Jezus het meeste hield – aan het kruis stond toen Jezus ter dood werd gebracht. Ze was aanwezig in het lijden van Jezus. Ze was erbij in dit uur van kwetsbaarheid, in dit uur van sterven, in dit uur van schijnbaar falen. De apostelen waren bang afgedropen, want wie weet zouden ze als leerlingen van Jezus ook gevangengenomen worden. Maar Maria Magdalena bleef trouw aanwezig, ook al riskeerde ze daarmee haar eigen vel. Ik las ook hoe zij de eerste was die de verrijzenis van Jezus ontdekte en begreep.

Op studiedagen rond de gnostische evangeliën, ongeveer twintig jaar geleden, trof mij een fragment uit het evangelie van Filippus. Daarin wordt verteld dat Jezus op een andere wijze van Maria hield dan van de andere leerlingen en dat hij haar vaak kuste. De leerlingen merkten dat en vroegen: "Waarom houdt u van haar meer dan van ons allemaal?" In het antwoord dat Jezus gaf, maakte hij in een beeldende taal aan de apostelen duidelijk hoe helder Maria Magdalena zag en hoe blind zij nog waren. In die passage wordt het duidelijk dat Maria Magdalena 'de apostel der apostelen' is. Mij trof ook dat Jezus Maria vaak kuste. Hij hield van haar als man. Zij hield van hem als vrouw. Ze waren geliefden. Die kussen elkaar.

En mijn reis ging verder. De diepte van de liefde die tussen twee mensen kan bestaan, heb ik maar beetje bij beetje dieper leren verstaan. Liefde geeft haar geheimen slechts met mondjesmaat prijs. Liefde is gesluierd en vaak moeten we door vele levenservaringen gaan vooraleer we de omvang en de kracht van liefde ervaren en begrijpen.

Dat de liefde tussen Jezus en Maria Magdalena groot was, daar getuigen vele verhalen van. We hebben er twee gekozen die er een licht op werpen.

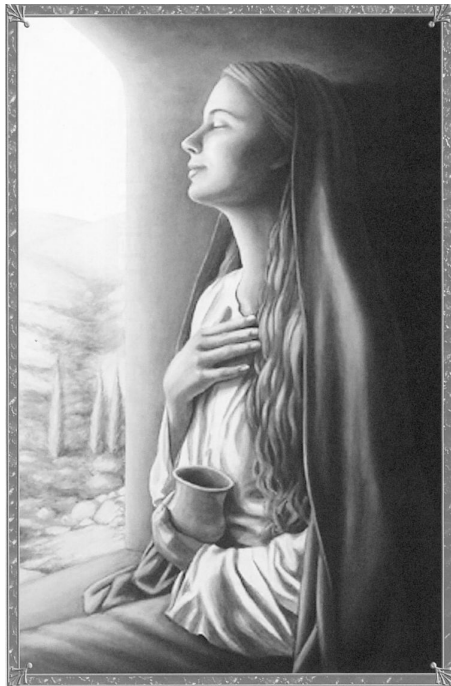
Eén van de Farizeeën nodigde Jezus uit voor de maaltijd, en toen hij het huis van de Farizeeër was binnengegaan, ging hij aan tafel aanliggen. Een vrouw die in de stad bekendstond als zondares had gehoord dat hij bij de Farizeeër thuis zou eten, en ze ging naar het huis met een albasten flesje met geurige olie. Ze ging achter Jezus staan, aan het voeteneinde van het aanligbed; ze hilde en zijn voeten werden nat door haar tranen. Ze droogde ze met haar haar, kuste ze en wreef ze in met de

olie. Toen de Farizeeër die hem had uitgenodigd dit zag, zei hij bij zichzelf: als hij een profeet was, zou hij weten wie de vrouw is die hem aanraakt, een zondares.
(Lucas 7, 36-40)

Ik vind dit een zeer sprekend verhaal. Het eerste wat me erin treft, is: Maria Magdalena ging achter Jezus staan, aan het voeteneinde van zijn aanligbed. Dat is een dienstbare plaats. En wat ze daar doet, Jezus voeten wassen, is nog meer een teken van dienstbaarheid. Dienstbaarheid en liefde gaan samen.

En verder staat: ze hilde en zijn voeten werden nat door haar tranen. Wie door liefde geraakt wordt, wordt in zijn diepste kwetsbaarheid geraakt. Al wat verhard aanwezig is in het innerlijke kan smelten. Tranen zijn dan bevroren liefde die ontdooit. Doorheen de tranen ga je op weg naar je essentie, je schoonheid, je diepste goddelijke kern. Vele mensen zullen het wel herkennen: dat wie of wat je vreugde schenkt tegelijk de pijn oproept van zolang gedragen hunkering en gemis.

Maria Magdalena huilt, ze wast de voeten van Jezus met haar tranen en ze kust ze. Hiermee schenkt ze hem haar diepste kwetsbaarheid, haar diepste zijn. Dat kan ze doen omdat ze innerlijk weet en erop vertrouwt dat Jezus haar diepte begrijpt en erop aansluit. Maria Magdalena en Jezus zijn als de twee helften van één en dezelfde werkelijkheid. Ze zijn voor elkaar het andere gelaat van God. Precies door de ontmoeting met elkaar worden ze 'een voltooide mens'.

Maria Magdalena, Jonathan Weber (2004)

Het schilderij dat je hier ziet, drukt die voltooiing zeer mooi uit. Ik vind het een prachtig beeld van totale overgave aan liefde. In de linkerhand, ter hoogte van haar buik, houdt Maria Magdalena de albasten kruik met olie. Met dat kostbare kleinood drukt ze haar emoties, haar persoonlijke liefde uit. Liefde wil zich immers ook in de materie uitdrukken. Haar rechterhand ligt op haar hart. Daar is het dat ze de universele liefde voelt. Haar persoonlijke liefde raakt ook de universele liefde. Haar ogen zijn dicht als een teken van verbinding met haar diepste innerlijke. Ze schouwen in de geestelijke wereld. Persoonlijke liefde, universele liefde en transcendentie liefde vallen hier samen. De zachte glimlach op het gelaat van Maria Magdalena toont de vreugde van het thuiskomen, van de overgave. Vanuit die overgave kunnen we ook het verrijzenisverhaal verstaan.

*Vroeg op de eerste dag van de week, toen het nog donker was, kwam Maria uit Magdala bij het graf. Ze zag dat de steen van de opening van het graf was weggehaald. [...] Huilend boog ze zich naar het graf, en daar zag ze twee engelen in witte kleren zitten, één bij het hoofdeind en één bij het voeteneind van de plek waar het lichaam van Jezus had gelegen. "Waarom huil je?" vroegen ze haar. Ze zei: "Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze hem naartoe gebracht hebben." Na deze woorden keek ze om en zag ze Jezus staan, maar ze wist niet dat het Jezus was. "Waarom huil je?" vroeg Jezus. "Wie zoek je?" Maria dacht dat het de tuinman was en zei: "Als u hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u hem hebt neergelegd, dan kan ik hem meenemen." Jezus zei tegen haar: "Maria!" Ze draaide zich om en zei: "Rabboeni!" (Dat betekent 'meester'.) "Houd me niet vast," zei Jezus. "Ik ben nog niet opgestegen naar de Vader. Ga naar mijn broeders en zusters en zeg tegen hen dat ik opstijg naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is." Maria uit Magdala ging naar de leerlingen en zei tegen hen: "Ik heb de Heer gezien!" En ze vertelde alles wat hij tegen haar gezegd had.
(Johannes 20, 1 en 11-18)*

Ik realiseer mij dat de tekst van Johannes op vele wijzen gelezen en geïnterpreteerd kan worden. Het evangelie van Johannes raakt diep en laat zich niet gemakkelijk kennen. Er zitten vele thema's in dit verhaal. Wat ik hier breng, is datgene wat zich gedurende de voorbije weken aan mij heeft geopenbaard.

Het verhaal toont dat liefde moed geeft en mensen in beweging brengt. Er staat: vroeg op de eerste dag van de week, toen het nog donker was. Dat wil zeggen: iedereen is nog in duisternis gehuld. De achtergeblevenen zitten na de dood van Jezus vast in verslagenheid. Is hun droom dan toch een illusie?

Maria Magdalena wordt echter gedreven door een kracht die sterker is dan de donkerte. Ze gaat haar geliefde zoeken. Ze wil bij zijn graf zijn. Zal ze hem daar misschien vinden?

Maar ze ziet dat de steen is weggerold en dat het graf leeg is. Ze huilt. Deze keer van wanhoop en verdriet. En in die diepe treurnis ziet ze engelen. Ze vragen haar waarom ze weent. Maar nadat ze hen het antwoord heeft gegeven, verdwijnen ze uit het verhaal. Engelen zijn niet van deze wereld. Ze verwijzen naar een andere wereld, waar geen lijden en pijn meer is.

Maria Magdalena draait zich om en ziet een man, een gewone man. Ze denkt dat het de tuinman is. Weet hij misschien waar haar geliefde is? De man ziet haar. En ook hij vraagt: "Waarom huil je? Wie zoek je?" In haar wanhoop smeekt ze: "Als u hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u hem hebt neergelegd." Op dat ogenblik zegt de man haar naam: "Maria!" En dan gebeurt er iets heel bijzonders: in de tuinman herkent Maria Magdalena Jezus, Rabboeni! Haar geliefde heer en de tuinman vallen samen. Vanaf nu zal Maria Magdalena in elke mens de Christus zien. Vanaf nu zal ze in elke mens het goddelijke zien.

Jezus is verrezen en met hem ook Maria Magdalena. Nu kan ze aan de apostelen gaan vertellen wat ze gezien heeft. Ze vertelt het ook hier en nu aan ons. Haar verhaal gaat door...

Kristin Vanschoubroek

+++++

Maria Magdalena is nog niet zo lang geleden in mijn leven gekomen.

Het beeld van haar dat ik in mijn jeugd meekreeg, was het klassieke beeld dat de kerk al eeuwen en eeuwen schetst: Maria Magdalena als de weliswaar boetvaardige, maar toch gestigmatiseerde persoon, de zondares, van wie de zonden werden vergeven.

Eind de jaren tachtig kwam hierin grote verandering. Mijn vrouw en ik ondernamen spirituele reizen naar Egypte en Israël en bezochten belangrijke plaatsen als Luxor, Karnak, Kafarnaüm, Qum-Ram, Karmel. De begeleiding van de gids daar was gewoon subliem.

Eén voor één werden er stukjes toegevoegd aan een verhaal dat voor mij gaandeweg uitgroeide tot één van de belangrijkste ontdekkingen in mijn leven.

De gids in Israël sprak over Esseense opleidingen en over Bijbelverklaringen, die we pas veel later ook in boeken terugvonden. Het werd duidelijk dat het klassieke Maria Magdalena-verhaal de essentie mist. We werden geïnformeerd over de manipulaties, de vervormingen, de censuur door officiële vertegenwoordigers van het kerkelijk instituut. We vernamen steeds meer over de gebruiken en de speciale gaven van mensen die Egyptische en Esseense mysteriescholen hadden doorlopen. Het geheel was even slikken, maar het zaadje was geplant en groeide gestaag...

Vooraf door het boek 'De Da Vinci Code' van Dan Brown (al heb ik er ook kritische, voornamelijk historisch gesitueerde bedenkingen bij) kwam alles voor mij in een stroomversnelling terecht. Intussen was er zeer veel gepubliceerd rond de figuur van Maria Magdalena: boeken, artikels, historische en genealogische studies, alternatieve literatuur, gechannelde teksten, ... Kortom een niet te schatten aantal geschriften, waarvan de lijn zeer duidelijk in het verlengde lag van wat onze gids in de tachtiger jaren al had verteld. Ik heb veel teksten doorgenomen over Maria Magdalena, de graal, Esseense en Egyptische scholen, en ik meen daaruit te kunnen besluiten dat het beeld van Maria Magdalena, zoals ons voorgehouden door de kerk, ongenueanceerd en beladen is.

Uit alle literatuur blijkt dat Maria Magdalena een heel bijzondere plaats in Jezus' leven innam. Dat kon echter slechts worden begrepen door de enkelen die openstonden voor de eenheid tussen het mannelijke en het vrouwelijke. Maria Magdalena was sowieso de spirituele partner van Jezus, met wie hij wellicht zeer veel kon delen. Niet voor niets spreekt de Pistis Sophia over haar als de 'apostula apostulorum'. Elders is ze de hogepriesteres van Isis, als belichaming en symbool van alles wat tot de heilige, vrouwelijke energie behoort.

Maria Magdalena was daarenboven een hoge ingewijde met een transformerend bewustzijn over haar schaduwkanten. Het apocriefe evangelie, dat naar haar is genoemd, geeft hierover een enigszins verhullende, maar toch sterke getuigenis.

Mijn bezoek aan de Languedocstreek in Frankrijk, het land van de Katharen, aan de voet van de oostelijke flank van de Pyreneeën heeft veel bevestigd van wat ik had bestudeerd. Maria Magdalena was daar in de buurt aan wal gekomen na haar vlucht uit Palestina in het jaar 44. Johannes van Patmos, die andere grote ingewijde naast Maria Magdalena, spreekt over haar in hoofdstuk 12, vers 2 van de Apocalyps als volgt: 'Ze was zwanger en schreeuwde het uit in haar weeën en barensnood.' Op welke wijze Maria Magdalena zwanger was, letterlijk of figuurlijk of beide, doet er voor mij niet toe. Ze was blijkbaar zijn graalbeker en predikte in de zuidelijke streken van Frankrijk. Overal vind je er kerken die haar naam dragen, overal voel je de devotie voor wie ze was, overal zie je haar afbeelding als Zwarte Madonna, of Sophia of Isis. De Katharen hebben zich duidelijk op haar leringen gebaseerd, o.a. met hun vrouwelijke priesters en hun eenheidsgedachte.

Uiteindelijk heeft dat tot de vreselijke katharenkruistocht vanuit Rome geleid. De wereld was toen duidelijk nog niet klaar voor de waarden van Maria Magdalena. Nu is ze dat wel. Ze staat zelfs te trappelen...

Voor mij staat Maria Magdalena symbool voor het vrouwelijke eenheidsprincipe, het vrouwelijke aspect van zuivere tantra, maar evenzeer voor de vele ontkenningen, miskeningen en door het patriarchaat onbegrepen inhouden. En toch, alles is wat het is, niemand treft schuld, alles is goed... Maar we hebben wel het recht op onze eigen visie en keuze!

Paul Van Egghen